

ת"פ 30138/10/15 - מדינת ישראל נגד יעקב גנוסה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 30138-10-15 מדינת ישראל נ' גנוסה(עציר)

בפני
בעניין: כבוד השופטת תמר שרון נתנאל
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

יעקב גנוסה (עציר)

הנאשמים

גזר דין

1. בשעת בוקר מוקדמת, בעת שהמתלונן, נהג מונית במקצועו, הסיע במונית שלושה צעירים, לפי בקשתם, סירב אחד מהם, הוא הנאשם, לשלם עבור השירות. לאחר שהמתלונן דחף אותו מתוך המונית החוצה, אחז הנאשם בחפץ חד, איים עליו ודרש ממנו לתת לו כסף. זו תמצית האירועים בגינם הורשע הנאשם על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, במיוחס לו על פי כתב אישום מתוקן (סומן א'), בביצוע עבירה של **דרישת נכס באיומים**, לפי סעיף **404 סיפא** לחוק העונשין, התשל"ז-1977, להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**". הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש.

2. כתב האישום מתאר את העובדות ואת האירועים כדלקמן:

- א. ביום 19/9/15 בשעה 05:30 לערך, הוזמן המתלונן, במסגרת עבודתו כנהג מונית, לאזור התעשייה בכרמיאל (להלן: "**המקום**"), על מנת להסיע נוסעים מהמקום בתשלום.
- ב. בהגיעו למקום, המתינו לו בסמוך לתחנת דלק "סונול" הנאשם, שרון אמילוב, חביב אטיאס ואדם נוסף שזהותו אינה ידועה למאשימה (להלן: "**האחרים**").
- ג. הנאשם והאחרים עלו למונית, כשהנאשם מתיישב במושב הימני קדמי, והאחרים מתיישבים במושב האחורי והמתלונן נסע מהמקום.
- ד. בהגיעם לרחוב משגב בכרמיאל, ביקשו הנאשם והאחרים מהמתלונן כי יעצור ויאפשר להם לרדת מהמונית. המתלונן עצר את המונית וביקש מהנאשם ומהאחרים תשלום עבור הנסיעה.

- ה. בתגובה, טען הנאשם, בכזב, כי כבר שילם למתלון עבור הנסיעה. המתלון אמר לנאשם כי לא שילם לו, והורה לו לרדת מהמונית. לאחר שהנאשם סירב לרדת מהמונית פתח המתלון את הדלת הימנית הקדמית ודחף את הנאשם אל מחוץ למונית.
- ו. או אז, אחז הנאשם חפץ חד, התקרב למתלון כשהחפץ החד בידיו וכשהוא אחז בחפץ החד, הורה למתלון כי ימסור לו כסף.
- ז. המתלון סירב לדרישת הנאשם ודחף אותו מהמקום. בשלב זה, אחד מהאחרים יצא מהמונית, אחז בנאשם מאחור והרחיק אותו מהמונית והמתלון נסע מהמקום.
- ח. בהמשך למתואר לעיל, הסיע המתלון את אחד האחרים למחוז חפצו.
- ט. במעשיו כמתואר, דרש הנאשם מהמתלון כסף בכוונה לגנבו, תוך שימוש באיומים וזאת כשהוא נושא חפץ חד.

ראיות המאשימה לעונש

3. המאשימה הגישה גיליון רישום פלילי של הנאשם (סומן 1/ע), ממנו עולה, שהנאשם הורשע בעבר, בביצוע עבירות שונות, מסגרת כמה וכמה תיקים פליליים. בין היתר הורשע הנאשם בעבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממש; ייצוא, ייבוא, מסחר והספקת סמים מסוכנים; תיווך בעסקי סמים מסוכנים; היזק לרכוש במזיד; גניבת רכב; התנהגות פרועה במקום ציבורי; הסגת גבול פלילית; הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ובעבירה דומה לזו שבפנינו - דרישת רכוש באיומים.

ראיות הנאשם לעונש

4. הנאשם הגיש מכתב המלצה מאת המעסיק שלו בסניף יינות ביתן בכרמיאל, שם הוא עבד, כמחסנאי, עד למאסרו האחרון. מהמכתב עולה כי המעסיק שבע רצון מעבודתו של הנאשם, כי הוא עבד בחריצות ובמשמעת, התמיד בעבודתו והגיע בזמן.

עוד הגיש את חוזה השכירות של דירה ששכר הנאשם ביחד עם בת זוגו, בתקופה שלפני מעצרו האחרון.

5. הנאשם העיד שני עדי אופי; את אחיו הצעיר, יואב נגוסה ואת בת זוגו, רותם מירופולסקי.

אחיו העיד, כי כשהנאשם היה כבן 6.5 שנים, והוא עצמו היה כבן 5.5 שנים, הואשם אחיהם הגדול, שהיה אז כבן

13, ברצח. לדבריו, ביום שלקחו את האח, ההורים התפרקו - אביו הפסיק לעבוד בשנת 1994 (לאחר מעצר האח), וגם האם לא עבדה כל שנים, עד הזמן האחרון. מי שהחזיק את הבית היו הוא והנאשם.

עוד סיפר, שהנאשם הועבר לפנימייה והוא עצמו הועבר למועדונית. כדבריו -"הכל היה מת בבית... לא היינו חוגגים שום דבר בבית, לא ימי הולדת, לא בר מצוות, לא כלום". עוד העיד, שלא היו שירותי רווחה שיעזרו לו עם הגיוס לצבא, ולדעתו אם הנאשם היה מתגייס לצה"ל, הוא לא היה נמצא כאן היום. בשנה בה היה מחוץ לבית הסוהר, עד למעצרו האחרון, הנאשם עבד ובנה את עצמו מחדש. לדבריו, ברור שהנאשם טעה, אך מגיעה לו הזדמנות נוספת, מאחר שהוא היה בדרך הנכונה.

בת הזוג של הנאשם סיפרה, שלאחר המאסר האחרון של הנאשם, הם החליטו לעבור לגור יחד ושכרו דירה. מאחר שהיא הייתה עדיין חיילת, עול הפרנסה היה בעיקר על הנאשם. הוא לקח עצמו בידים, עבד ושילם את כל ההוצאות. זו פעם ראשונה שהוא התמיד בעבודה, והוא עבד רצוף מעל לחצי שנה עד שנעצר בתיק הנוכחי.

טיעוני המאשימה לעונש

6. ב"כ המאשימה הגיש עיקרי טיעון לעונש בכתב, וכן הוסיף וטען בעל פה. המאשימה עתרה למתחם ענישה של בין שנה לשנתיים מאסר בפועל, וכן מאסר מותנה ופיצוי למתלונן. נטען, כי בעברו את העבירה, פגע הנאשם בערכים של הזכות לרכוש ולביטחון אישי, וכן בסדר הציבורי.

הודגש, כי יש להתחשב בכך שהעבירה בוצעה כלפי נותן שירות (נהג מונית), שהוא קורבן החשופ לעבירות מסוג זה וראוי, על פי הפסיקה, להגנה מיוחדת. כמו כן, האיומים בוצעו באמצעות חפץ חד, והיה גלום בהם פוטנציאל נזק לא מועט. זאת ועוד, האירוע הסתיים עקב התערבות של אחד מהאחרים שאחז בנאשם, וכן בזכות אומץ לבו של המתלונן שהמשיך ודחף את הנאשם. אם לא אלה, ייתכן שהנאשם היה מקבל את מבוקשו או שהאירוע היה מסתיים בנזק גוף.

7. בתוך המתחם, עותרת המאשימה לענישה ברף הבינוני - עליון של הטווח. לעניין זה הפנתה המאשימה לעברו הפלילי של הנאשם, הכולל, בין היתר, ארבע הרשעות בגין עבירות סמים ורכוש והוא ריצה בעבר מאסרים שלא הרתיעו אותו. עוד נטען, כי הנאשם נעצר בתיק זה ביום 7/10/15, אולם החל מיום 5/11/15, נשפט, בתיק אחר, לתקופת מאסר, בת 9 חודשים ולכן, החל ממועד זה ואילך אין לנכות את ימי מעצרו.

ב"כ המאשימה אף ביקש, בטיעונו בעל פה, שעונש המאסר שייגזר בתיק זה, יושת במצטבר לעונש המאסר שהוא מרצה כעת, בגין התיק האחר, היינו - שמנינו של עונש המאסר בתיק זה, יחל עם סיום ריצוי עונש המאסר בתיק האחר. לטענתו, זהו המהלך המתבקש, משום שמדובר בעבירה שונה, שנעברה כלפי קורבן אחר והעבר

הפילי של הנאשם מראה שלא מדובר במעידה חד פעמית.

טיעוני הסניגור לעונש

8. הנאשם הודה במעשים בהזדמנות הראשונה, ובהודאה זו גלומה גם אחריות שהוא לוקח על המעשה, וכן חרטה. יש ליתן חשיבות לחיסכון בזמן השיפוט ולעובדה שבהודאתו פטר הנאשם את המתלונן מלהגיע לביהמ"ש ולהעיד על האירוע.

נטען שהאירוע אינו אופייני לסוג זה של עבירות. הנאשם לא הצטייד מבעוד מועד בחפץ חד או סכין, אלא רק לאחר שהמתלונן דחף אותו החוצה מהרכב, הוא חזר עם חפץ חד, שהיה במקום לפני כן. המתלונן הדף אותו בשנית, ואז הגיע אחד מהאחרים ותפס את הנאשם. בהמשך, המתלונן המשיך כמתוכנן בנסיעה, והסיע את אחד האחרים למחוז חפצו. התלונה למשטרה הוגשה רק 10 ימים לאחר המקרה.

העבירה היא במדרג הנמוך של העבירות. לא היה תכנון מוקדם, האירוע נראה על פניו ספונטאני. לא נגרם למתלונן נזק פיזי או כספי.

9. הודגש גילו הצעיר של הנאשם - כבן 23 וחצי, אחד מחמישה ילדים במשפחה ומסלול חייו הקשה. אין להתעלם מכך שכשהיה כבן שש וחצי, השתנתה המציאות מבחינת המשפחה. ההורים התנתקו מהעולם למעשה עד היום, הם גם התנתקו מחובתם לדאוג ליתר הילדים. הנאשם הוצא לפנימייה, ובגיל 15 חזר לכרמיאל. במצב דברים זה, הסתבכותו בפלילים הייתה כמעט בלתי נמנעת.

עם זאת צוין, כי העבירה האחרונה, עד לזו הנדונה כאן, נעברה לפני יותר משלוש שנים. עונש המאסר שמרצה הנאשם כיום, הוא בגין עבירות משנת 2012 וינואר 2013. עם כל הקשיים, ובלי שום עזרה מקצועית, ניסה הנאשם, לאחר שחרורו מהמאסר האחרון לחיות כאדם נורמטיבי. הוא התחיל לעבוד, שכר דירה עם בת זוגו ודאג לתשלומים באמצעות שכרו מעבודה.

10. הסניגור טען, שהמתחם הראוי במקרה זה צריך להיות בין מספר חודשים שירוצו בעבודות שירות, ועד לעשרה חודשי מאסר בפועל. לעמדתו, יש למקם את העונש ברף הנמוך של המדרג, בהתחשב בכך שמדובר בנסיבות עבירה המצויות במדרג נמוך של חומרה וכן בהתחשב בנתוניו האישיים של הנאשם.

11. לגבי חפיפת העונשים נטען, כי ברירת המחדל בחוק היא שהמאסר הארוך הוא שירוצה והמאסר הקצר ייבלע בתוכו. נטען, כי במסגרת השיקולים יש להתחשב בכך שהמאסר הנוכחי שהנאשם מרצה, הוא מאסר בתנאים קשים יותר, משום שהוא גם עצור. לכן הוא לא יוצא לחופשות, לא מופנה לנתיב שיקומי והוא למעשה אסיר עם זכויות של עציר.

דבר הנאשם

12. הנאשם הביע חרטה על המעשה ואמר שהוא לא מבין כיצד הגיע למצב הזה ושהוא מתבייש בו.

דין והכרעה

13. אומר, בתמצית, כי על פי סעיף 40ב לחוק העונשין, העיקרון המנחה את בית המשפט בגזירת עונשו של נאשם, הוא עקרון ההלימה - קרי קיומו של יחס הולם בין חומרת המעשה בנסיבותיו ומידת האשמה של המתלונן, לבין סוג ומידת העונש שמוטל עליו.

לשם כך, יפנה בית המשפט, ראשית כל, לקביעת מתחם העונש ההולם. בקביעתו זו יתחשב בית המשפט, על פי סעיף 40ג, בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה; במידת הפגיעה בערך זה; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט.

לאחר קביעת מתחם העונש ההולם, על פי כל הנ"ל, יפנה בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם, בתוך מתחם הענישה שנקבע, וזאת בלקחו בחשבון את נסיבותיו האישיות של הנאשם, כפי המפורט בסעיף 40יא לחוק.

על פי כללים אלה, אפנה למקרה דנן.

14. העבירה בה הורשע הנאשם, עבירה חמורה היא, שהעונש המירבי הקבוע בצדה, הוא עשר שנות מאסר. ביצוע עבירה מסוג זה, פוגעת בערכים חברתיים כגון תחושת הביטחון של הציבור וזכותו כי רכושו ושלמות גופו יישמרו. על אחת כמה וכמה, כאשר נעברת העבירה כלפי נהג מונית, שאין באפשרותו לסרב למי שמבקש את שירותיו. וכבר נאמר: "חובתו של בית המשפט להגן על אנשי עמל, כמו נהגי מוניות, הנותנים שירות לציבור גם בשעות שאינן שגרתיות, ונחשפים לגחמות זדון של עבריינים" [ע"פ 10282/04 טלאל נ' מדינת ישראל (מיום 16/5/2005) פסקה ו'; ראו גם, בין היתר, ע"פ 3312/12 פלוני נ' מדינת ישראל (מיום 2/4/2013); ע"פ 1885/07 נאסף נ' מדינת ישראל (מיום 1/7/2008)].

פוטנציאל הזנק שהיה עלול להיגרם כתוצאה מביצוע העבירה אינו זניח ועולה עד כדי נזק גוף שהיה עלול להיגרם למתלונן. שיחק לו מזלו של הנאשם, שמי מהאחרים אחז בו ולא נתן לו להמשיך במעשיו. אלמלא כן, המקרה יכול היה להסתיים לכל הפחות, בפציעת המתלונן, פציעה של ממש, ואף גרוע מכך.

15. אניח לטובת הנאשם שמעשיו לא היו פרי תכנון מוקדם. תחילת האירוע - בסירובו של הנאשם לשלם למתלון בטענה שקרית שכבר שילם לו; המשכו - בדרישת המתלון כי ייצא מהמונית וסירובו של הנאשם לעשות כן, וכלה בדחיפת המתלון את הנאשם אל מחוץ לרכב. משם, יצא האירוע מכלל שליטה, עת שהנאשם תפס חפץ חד וחזר למונית לאיים על המתלון באמצעותו, ודרש ממנו כסף. המתלון בתגובה דחף אותו בשנית, ואז התערב מי מהאחרים ואחז בנאשם. ייתכן שדחיפת הנאשם על ידי המתלון, אל מחוץ למונית, היא שעוררה את זעמו של הנאשם, שלא הצליח לשלוט בעצמו ובלהט הרגע, חזר עם חפץ חד תוך שהוא מאיים על המתלון. עם זאת אבהיר, כי המתלון נהג על פי זכותו, לאחר שהנאשם סירב לשלם לו את דמי הנסיעה ואף סירב לצאת מהמונית ואין להטיל, בעניין זה, כל אשמה על המתלון.

אין לי ספק שהנאשם הבין את מעשיו, ואת הפסול שבהם, ואין לי ספק שהוא יכול היה להימנע מהמעשה. הנאשם ניצל את עובדת היותו בין חברים, כשהם רבים והמתלון הוא אחד, וביקש להימנע מתשלום עבור הנסיעה. משנוכח לדעת שהמתלון אינו נרתע בחר הנאשם בדרך אלימה ומסוכנת להתמודד עם הסיטואציה שנוצרה. כעת, לא הסתפק הנאשם בכך שלא ישלם עבור הנסיעה, אלא אף איים על המתלון בחפץ חד ודרש ממנו כסף. אלימות זו, ככלי לפתרון סכסוכים, אינה מקובלת במחוזותינו, ובתי המשפט התריעו לא אחת מפניה וסברו כי יש להחמיר בעונשו של הנוהג כך [ראו, למשל, ע"פ 3863/09 **מדינת ישראל נ' חסן** (מיום 10/11/09); ע"פ 6176/12 **שווק נ' מדינת ישראל** (מיום 13/1/13)].

16. על מנת לעמוד על מדיניות הענישה אליה הפנו ב"כ הצדדים, אסקור בקצרה את פסקי הדין שצוינו על ידם.

פסקי הדין אליהם הפנה ב"כ המאשימה;

בת"פ (מחוזי ת"א) 11249-08-14 מדינת ישראל נ' פרינץ (מיום 4/12/14), הורשע הנאשם בעבירה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 סיפא לחוק. לנאשם היה עבר פלילי שכלל הרשעות בעבירות שונות, ובכללן - עבירות אלימות, איומים, תקיפה, היזק במזיד והחזקת סכין. נקבע שם מתחם ענישה של **בין תשעה חודשי מאסר לבין שנתיים מאסר**. בעבר נגזרו על נאשם זה עונשים קלים יחסית, ובית המשפט התרשם שהוא לא הפיק את הלקח, גזר עליו 18 חודשי מאסר בפועל וכן עונשי מאסר על תנאי. בנוסף, הופעל, במצטבר, מע"ת בן חודשיים, כך שבסופו יום נגזרו עליו 20 חודשי מאסר בפועל.

בת"פ (ראשל"צ) 45350-07-14 מדינת ישראל נ' אלימלך (מיום 20/11/14) הורשע הנאשם בעבירה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 לחוק, לאחר שניגש לכספרית בבנק ומסר לידיה פתק בו דרש שתביא לו כסף ושתהיה בשקט. עברו הפלילי כלל שני כתבי אישום קודמים, שהאחד הסתיים ללא הרשעה והשני הסתיים בעונש של קנס ומע"ת. מתחם הענישה שנקבע היה מאסר **בין ששה חודשים שיכול שירוצה בעבודות שירות, עד מאסר למשך 18 חודשים**. בסופו של יום נגזרו על הנאשם תשעה חודשי מאסר בפועל וכן עונש מאסר על

תנאי.

בת"פ (מחוזי נצרת) 42172-06-13 מדינת ישראל נ' היב (מיום 9/10/13) הורשע הנאשם בעבירה של דרישת נכס באיומים, וכן בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 380 ו-382(א) לחוק. באותו מקרה הנאשם תדלק את רכבו בתחנת דלק, מבלי שהתכוון לשלם עבור התדלוק. בסיום התדלוק ניגש המתלונן לגבות תשלום מהנאשם והאחרון שלף סכין משוננת, אחז אותה בידו באופן מאיים כלפי המתלונן, ונמלט מהמקום מבלי לשלם. מתחם הענישה בגין עבירה על סעיף 404, נקבע באותו מקרה בטווח שבין **ששה חודשי מאסר בפועל לבין 12 חודשי מאסר בפועל**. בסופו של יום, הוטל עליו עונש מאסר של 12 חודשים, וכן 12 חודשי מאסר על תנאי. עונשו כלל גם את העבירה הנוספת בגינה הורשע, של תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות.

פסקי הדין אליהם הפנה הסניגור;

בע"פ 7538/11 גיגי נ' מדינת ישראל (מיום 21/2/12) הורשע המערער בשתי עבירות של דרישת נכס באיומים ובעבירה של היזק בזדון. על פי כתב האישום, הנאשם ביקש למשוך כסף באמצעות כרטיס אשראי בתחנת דלק. העובדת במקום סירבה, משום שלא הייתה לו תעודה מזהה. המערער חזר כעבור 20 דקות לחנות, דרש מהמתלוננת באיומים למסור לידיו את כספי החנות ולקח מהקופה סך של 900 ₪. לאחר מכן איים על המתלוננת באמצעות מזלג, ודרש ממנה את מכשיר הטלפון הנייד שברשותה. לאחר שאמרה לו שאין ברשותה מכשיר טלפון, הוא שבר את מכשיר האינטרנט שבחנות. לכתב אישום זה צורפו שני תיקים נוספים, האחד בגין עבירות של איומים, היזק לרכוש במזיד והטרדה באמצעות בזק, ובתיק השני יוחסה לו עבירה של החזקת סם לצריכה עצמית. מאחר שהיה זה לפני תיקון 113, לא נקבע מתחם ענישה. העונש שהושת עליו בגין כל העבירות הנ"ל היה שמונה חודשי מאסר בפועל ו- 12 על תנאי. עוד הופעלו ארבעה חודשי מאסר על תנאי שהוטלו עליו בתיק קודם באופן מצטבר, כך שעל המערער היה לרצות 12 חודשי מאסר בפועל.

ת"פ 6616-07-14 מדינת ישראל נ' דראושה (מיום 12/1/15) הורשע הנאשם בעבירות של דרישת נכס באיומים, גניבה ותקיפת שוטר בנסיבות מחמירות. באותו מקרה, הנאשם על רקע התמכרותו לסמים, איים על המתלונן, שהוא גם אחיו, שייתן לו כסף, תוך שהחזיק מקל בידו. לאחר שהמתלונן סירב, הוציא הנאשם סכין יפנית מכיסו ואיים שיחתוך אותו. המתלונן נתן לו 20 ₪, אולם הנאשם לא הסתפק בכך ולקח ממנו שני שטרות נוספים, של 200 ₪ כל אחד. בהמשך התרחק הנאשם תוך שהוא מיידה אבנים לעבר ביתו של המתלונן ולעבר המתלונן עצמו. תסקיר שירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית בשל שלילת נזקקות טיפולית מצד הנאשם והמליץ על שליחתו למאסר. מתחם הענישה הועמד על הטווח **שבין 8 ל- 32 חודשי מאסר**. עונשו של הנאשם הועמד בסופו של יום על 8 חודשי מאסר בפועל והפעלת מאסר על תנאי של 8 חודשים נוספים, שירוצו בחופף. כן הוטלו עליו 20 חודשי מאסר על תנאי. קביעת עונשו ברף הנמוך של מתחם הענישה ההולם, נבע מנסיבותיו האישיות של הנאשם, שהוא מכור לסמים ומחוסר דיור, כאשר העדרה של קורת גג מעל ראשו מקשה עליו להירתם להליך הגמילה.

בת"פ (מח-ב"ש) 52344-12-13 מדינת ישראל נ' תקווה (מיום 11/12/14) הנאשם הורשע בעבירה של דרישת נכס באיומים וכן היזק במזיד. מתחם העונש ההולם נקבע **בין ששה חודשי מאסר שיכול שירותו בעבודות שירות לבין 30 חודשי מאסר**. הנאשם הגיע לבית המתלון במטרה לגבות חוב עבור חברו. משלא נענה, דרש מהמתלון את הטלפון הנייד שלו וכשסירב, לקח הנאשם מהמטבח פצירה וניסה באמצעותה להוציא ממכשיר הטלפון את כרטיס ה"סים". לאחר שהמתלון לקח את הטלפון בחזרה, תפס אותו הנאשם בחולצתו, הצמיד הפצירה לצווארו ואיים עליו בפגיעה בו, תוך שהוא דורש ממנו שייתן לו את המכשיר ובסופו של דבר לקחו ויצא מהבית. תסקיר שירות המבחן המליץ להימנע ממאסר בפועל או בעבודות שירות, שיפגעו ביכולתו להתפרנס ובהליך השיקום. הומלץ על הארכת המאסר המותנה והטלת ענישה של צו של"צ בהיקף של 250 שעות, וצו מבחן של שנה. הנאשם בעל עבר פלילי בעבירות של הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו, העלבת עובד ציבור ואיומים. השופט הטיל עליו מאסר של ששה חודשים שירותו בדרכי של עבודות שירות, מבלי שיופחתו ימי המעצר. יצוין כי הוגש ערעור על גזר הדין, שנדחה (ע"פ 568/15 תקווה נ' מדינת ישראל (מיום 16/3/15)).

ת"פ (מח-חי) 3698-11-14 מדינת ישראל נ' חנונוב (מיום 18/6/15), הנאשם הורשע בעבירות של דרישת נכס באיומים, גניבה, החזקת סכין שלא כדין והיזק בזדון. הנאשם דרש מהמתלוננים, שהם הוריו, 300 ₪ באיומים, כשהוא מאיים על אביו במכת אגרוף ובשימוש בסכין מטבח ובמספרים. תסקיר שירות המבחן העלה כי הוא החל בהליך טיפולי וכדי לאפשר את המשך התהליך, המליץ על העמדתו בצו מבחן לצד הטלת עונש חינוכי הרתעתי כמו צו של"צ. מתחם הענישה שנקבע היה בין עונשים צופי פני עתיד, כמו של"צ, **צו מבחן ועונשים נלווים כגון מאסר על תנאי, לבין 12 חודשי מאסר בפועל, ועונשים נלווים**. בסופו של יום, לאחר התחשבות בהעדר עבר פלילי, בגילו הצעיר, בחרטת הנאשם, בהודאתו וכן בתסקיר ובהמלצת שירות המבחן, הוטל עליו צו מבחן למשך 24 חודשים וצו של"צ של 180 שעות. עוד הוטל עליו עונש מאסר מותנה של 8 חודשים.

ת"פ (מח-חי) 20667-04-10 מדינת ישראל נ' אבו סראיא (מיום 24/11/11), הנאשמים הורשעו בעבירות של דרישת נכס באיומים; תקיפה הגורמת חבלה של ממש; והיזק בזדון. מאחר שהיה זה לפני תיקון 113, לא נקבע מתחם ענישה. בית המשפט גזר על הנאשמים 12 חודשי מאסר בפועל, והפעיל עונש מאסר מותנה על נאשמים 1 ו-2 של 6 חודשים במצטבר (סה"כ 18 חודשי מאסר בפועל), והיתרה בחופף. כן גזר על כל הנאשמים עונשי מאסר על תנאי, פיצוי כספי למתלון וקנס. יצוין, כי שניים מהנאשמים ערערו על גזר הדין, בע"פ 8988/11 ראפת נ' מדינת ישראל (מיום 8/5/12) ובית המשפט העליון הקל מעט בעונשם, כך שעל אחד מהם נגזרו 10 חודשי מאסר בפועל, ועל השני 15 חודשים.

17. הנה כי כן, מגזרי הדין, שהגישו הצדדים לעיוני, עולה כי מתחמי הענישה בעבירה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 סיפא לחוק העונשין, נעים בין 6-9 חודשי מאסר לבין 18 חודשי מאסר - כל מקרה ונסיבותיו הקונקרטיות.

בענייננו, יש לזכור כי מדובר בעבירה שנעברה כלפי נהג מונית, השייך לאוכלוסייה המועדת לפגיעות מסוג זה ונזקקת להגנה בשל כך. אין ספק, שאירוע כזה מערער את בטחונו של נהג מונית ופוגע בעבודתו ובפרנסתו. מן

העבר השני, יש לקחת בחשבון את העובדה שהמעשה לא תוכנן, שהנאשם עשה שימוש בחפץ החד רק לאחר שנהג המונית, דחפו בכוח מהמונית.

אמנם, מעשיו של הנאשם טמנו בחובם פוטנציאל ממשי של גרימת נזק גוף למתלונן, אך בסופו של דבר הסתיים האירוע ללא שנגרם למתלונן נזק מסוג זה.

18. לאחר ששקלתי את מכלול הנסיבות, את הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה, את הנסיבות הקשורות בביצועה וכן בחנתי את מדיניות הענישה הנוהגת, סבורה אני כי מתחם הענישה ההולם את המקרה, נע בין שמונה חודשי מאסר לבין 18 חודשי מאסר.

גזירת העונש בתוך המתחם

19. סעיף 40א לחוק העונשין, מורה לבית המשפט לשקול, לאחר קביעת מתחם העונש ההולם, את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, לשם גזירת דינו של הנאשם. מכאן, שגזירת העונש בסופו של יום מתחשבת בנתוניו האישיים של הנאשם הספציפי, לקולה או לחומרה.

20. בהביאי בחשבון את נסיבותיו האישיים של הנאשם, שקלתי, לחומרה, את עברו הפלילי העשיר של הנאשם, בגינו כבר ישב במאסר לא אחת ולא היה בכך כדי להניאו מהמשך התנהגות עבריינית.

משקל של ממש, לקולה, את להודאתו של הנאשם בכתב האישום, ללא ניהול הוכחות, הודאה המצביעה על חרטה מצד הנאשם ולקחת אחריות על מעשיו. בנוסף, חסכה ההודאה חסכה זמן שיפוטי יקר ומנעה מהמתלונן למסור עדות בבית המשפט.

עוד הבאתי בחשבון, לקולה, את גילו הצעיר, את נסיבות חייו הקשות, את העדר דמות הורית שתכוון את צעדיו ואת התנהלותו החיובית בשנה האחרונה לפני ביצוע העבירה דנן, במהלכה שכר דירה עם בת זוגו ולקח על עצמו את עול פרנסתה עת שהייתה בצבא, מצא עבודה, בה התמיד חצי שנה, עד למקרה הנדון. צעדים אלו מראים על ניסיונו לחדול מדרך העבריינות ולצעוד במסלול נורמטיבי. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך, שחרף השינוי שערך בחייו, שב הנאשם וביצע עבירה חמורה - היא העבירה בגינה הורשה בתיק זה.

אציין, כי חרף עברו הפלילי של הנאשם, לא מצאתי בגיליון הרשעותיו הקודמות אינדיקציה כלשהי להליך טיפולי שהתקיים לגביו, או למעורבות של מוסדות השיקום בעניינו. זאת - על אף העובדה שהתיק הפלילי הראשון שלו, נפתח בהיותו כבן 19 בלבד. לשאלתי, אמר אחיו של הנאשם, כי לא הייתה כל מעורבות של מוסדות הרווחה בעניינו של הנאשם.

21. בשים לב לכל האמור לעיל, אגזור על הנאשם עונש מאסר בן 12 חודשים, בתוספת עונשים נלווים, כפי שיפרוט להלן.

22. עוד נותר לדון בשאלה, האם עונש המאסר הנוכחי ירוצה בחופף או במצטבר לעונש המאסר אותו כבר מרצה הנאשם לאחר שהורשע בעבירה אחרת, בגינה נשפט, ביום 5/11/15, ל- 9 חודשי מאסר בפועל.

ברירת המחדל, על פי סעיף 45(ב) לחוק העונשין, היא נשיאת התקופה הארוכה יותר. זו לשון הסעיף:

"מי שנידון למאסר ולפני שנשא כל ענשו חזר ונידון למאסר, ובית המשפט שדן אותו באחרונה לא הורה שישא את ענשי המאסר, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא עונש מאסר אחד והוא של התקופה הארוכה ביותר".

כבר נקבע כי אין המדובר בהוראה ערכית, הקובעת עקרון מנחה של חפיפת עונשים, אלא הוראה טכנית פרשנית ניטרלית, המהווה ברירת מחדל במקרה בו בית המשפט לא קבע במפורש כיצד ירוצו העונשים, בחופף או במצטבר (ראו ע"פ 7907/14 ואזנה נ' מדינת ישראל (מיום 22/2/15) פסקה 12 והאסמכתאות שם) (להלן: "עניין ואזנה").

כיום, משנקבע בתיקון 113 לחוק העונשין כי עקרון ההלימה הוא העיקרון המנחה, נראה, שחפיפת עונשים אינה מתיישבת, לכאורה, עם עקרון זה:

"אכן, ההסדר החדש אינו שולל את שיקול דעת בית המשפט לקבוע חפיפת עונשים, אולם עקרון ההלימה, שנקבע כאמור כעקרון המנחה בענישה, מחייב כי לכל מעשה עבירה בגינו הורשע הנאשם יינתן ביטוי הולם בקביעת עונשו, בעיקר כאשר מדובר באירועים נפרדים. במקרים כאלה, חפיפת עונשים אינה מתיישבת לכאורה עם עקרון ההלימה, ובעיקר ככל שמדובר בחפיפה מלאה של עונשים, ומחייבת הנמקה משכנעת" (ההדגשה במקור) (שם, פסקה 16).

23. כעיקרון, אף אני סבורה, כי מן הראוי לקבוע שבעבור אירועים נפרדים, ישא העבריין במלוא העונש בגין כל אירוע, שכן אחרת יוצא החוטא נשכר ועקרון ההלימה מאבד מערכו.

אולם, בנסיבות המיוחדות של המקרה שלפני, מוצאת אני שלא לחרוג מברירת המחדל הקבועה בחוק. זאת, בעיקר, משום העדר כל אינדיקציה למעורבות שירותי הרווחה או שירות המבחן בעניינו של הנאשם, במשך שנים כה רבות בהן עסק בפעילות פלילית - מעת היותו בן 19 שנים בלבד ובשל כך שלא הובא בפניו כל הסבר לכך.

נימוק נוסף שהבאתי בחשבון לעניין חפיפת העונשים היא העובדה, שעובר למעצרו בתיק זה החל הנאשם לבנות את חייו ואף החל לעבוד, ולעניין זה הומצא מכתב חיובי מאת מעבידו (נ/1).

מקווה אני, שבנסיבות האמורות לעיל יהא בחפיפת העונשים, כדי ליתן לנאשם מוטיבציה ותקווה, כך שעם צאתו מהמאסר, יחזור למאמציו לנהל אורח חיים נורמטיבי, והפעם אף יתמיד בכך ויפתח בדרך חדשה, נקייה לחלוטין מעבריינות.

התוצאה

24. בהתחשב בכל האמור, אני גוזרת את עונשו של הנאשם כדלקמן:

א. 12 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו מיום 7/10/15 עד 5/11/15 (אז החל לרצות עונש מאסר שנגזר עליו בתיק אחר).

ב. מאסר על תנאי בן 12 חודשים, שלא יעבור במשך 3 שנים מהיום בו ישוחרר ממאסרו הנ"ל, עבירה של דרישת נכס באיומים או עבירת שוד, מכל סוג שהוא.

ג. אני מחייבת את הנאשם לשלם למתלון פיצוי בסך 500 ₪, אשר ישולם בחמישה תשלומים חודשיים שווים ורצופים בני 100 ₪ כ"א, החל מיום 1.5.17 ובכל 1 לכל חודש שלאחר מכן.

25. **אני מורה לשירות בתי הסוהר** להודיע ללשכת הרווחה במקום מגוריו של הנאשם, חודש ימים לפני מועד שחרורו של הנאשם מהמאסר, על מועד שחרורו הקרוב.

כמו כן **אני מורה ללשכת הרווחה**, ליצוא קשר עם הנאשם, מיד עם שחרורו ולעדות כל שניתן על מנת לסייע לנאשם, עם שחרורו וללוותו בעזרה, ככל הניתן.

המזכירות תמציא העתק גזר הדין לשלכת הרווחה במקום מגוריו של הנאשם.

זכות ערעור לבית המשפט העליון, בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, י"ט אדר א' תשע"ו, 28 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.

